

ROERKERKNIEUWS IN CORONATIJD

editie 139 (1 februari 2023) – www.roerkerken.nl

inleiding

Waarom gaat het niet goed met Kerk en geloof in deze tijd? Waarom lopen kerken leeg en lijkt religie in onze samenleving te verdampen? Het heeft waarschijnlijk te maken met de veronderstelling van mensen dat ze zelf in het centrum van het leven staan. Zelfs Corona heeft dat niet uit ons DNA kunnen halen. Leo Fijen: *“We leven te zeer alsof alles om ons draait. En wie zelf denkt het middelpunt te zijn van dit heelal, gaat voorbij aan gebrokenheid en kwetsbaarheid van het leven. We zouden het allemaal anders gaan doen na Corona, maar we hebben er nog een tempo bij gedaan: in de auto, met het vliegtuig en ook door te fietsen met een accu alsof de duivel ons op de hielen zit. Eigenlijk is het vreemd dat bij alle discussie over Schiphol niemand de kanttekening maakt dat we selectiever zouden reizen. Niets daarvan, we doen er nog een tandje bij en kijken vreemd op dat we niet meer over alle crises heen kunnen kijken. Daar begint de grootheidswaan, we zijn door niets af te remmen. En we zijn ver, heel ver verwijderd van het visioen van Kerk en geloof: in het centrum staat altijd een ander en in de ander de Eeuwige. Dat is de tegenbeweging die geen kans maakt. Daarom hebben Kerken het moeilijk. Niet vanwege hun leiders, maar door hun tegendraadse ideaal: we zijn niet het centrum, maar de Heer roept ons”* (Andries Knevel en Leo Fijen: ‘Blijven dromen – Bijbelse briefwisseling over de toekomst van Kerk en geloof’ [2023]).

Bijeenkomst ‘Samen met de overheid’ - vervolg

Zoals in de vorige uitgave al gemeld, werd op dinsdagavond 24 januari j.l. in ‘de Roerparel’ te St. Odiliënberg op uitnodiging van onze gouverneur en onze burgemeester een bijeenkomst belegd, waarin werd nagedacht over de verhouding tussen de samenleving en de overheid. De bijeenkomst in Roerdalen was de tweede in een reeks van drie; de eerste was in Horst (Noord-Limburg), die van 24 januari in Roerdalen voor Midden-Limburg en er volgt er nog een in Kerkrade (Zuid-Limburg). Er waren de Roerparel 25 personen aanwezig die als ‘representanten van het maatschappelijk middenveld’ door de provincie (en de gemeente) waren uitgenodigd om samen na te denken over wat te doen aan het afnemend vertrouwen van de burger in de overheid. Aanleiding vormde blijkbaar de onlangs gepubliceerde ‘Atlas van Afgehaakt Nederland’ (te vinden op ‘Kenniskbank Openbaar Bestuur’). Daarin verkennen onderzoekers *“hoe maatschappelijke verschillen tussen mensen neerslaan op de ‘electorale kaart’ van Nederland. Ze laten zien hoe, vaak gestapelde, verschillen in opleidingsniveau, inkomen en gezondheid zich vertalen in sociaal-culturele voorkeuren en politieke keuzes en hoe die over het land zijn verdeeld. Feitelijke of gevoelde maatschappelijke deprivatie kan ertoe leiden dat mensen ‘afhaken’ van het traditionele bestel. Ze hebben minder vertrouwen in de politiek, stemmen niet (meer) of kiezen voor, wat de auteurs noemen, ‘buitenstaanderspartijen’ aan de flanken”*. Ze gaan daarbij in op de vraag wie er afhaken, waar en waarom”. Na een ‘korte’ voorstelronde stonden de deelnemers stil bij de tweedeling die wij in onze samenleving zien ontstaan. Daar is aan de ene kant een zich terugtrekkende overheid die steeds meer een beroep doet op de zelfredzaamheid van de burgers, terwijl aan de andere kant diezelfde burgers zich geconfronteerd weten met steeds meer en steeds ingewikkelder regelgeving vanuit diezelfde overheid. Dat is het gevolg van de ‘Amerikanisering’ van onze samenleving: het afschuiven van verantwoordelijkheden door overheden en instanties, om toch vooral niet voor wat dan ook aansprakelijk te kunnen worden gesteld. Dat alles wekt

achterdocht en werkt wantrouwen in de hand. Ook de crises waarmee wij momenteel te maken hebben doet natuurlijk geen goed. Steeds meer mensen die er aan onderdoor gaan, hun zaakjes niet meer geregeld krijgen en vervolgens niet meer weten waar ze zich kunnen of moeten melden, of er zo lang mee wachten dat het eigenlijk al te laat is. Veel vertegenwoordigers wezen op 'symptoombestrijding': dat er te weinig oog is voor dieperliggende oorzaken van de problemen waarmee mensen zich geconfronteerd weten. Wat ook meespeelt is de toenemende individualisering en fragmentatie van de samenleving. Middels deze bijeenkomst probeerden de gouverneur en de burgemeester daarin niet alleen meer inzicht in de problematiek te krijgen, maar hoopten ze ook te vernemen hoe de toenemende kloof tussen overheid en burger, maar ook tussen burgers onderling (arm en rijk) gedicht zou kunnen worden. Wat echter in jaren scheef is gegroeid laat zich echter zomaar ineens oplossen. Het zou al heel wat schelen als burgers zich niet zozeer bij een 'portal' hoeven te melden als wel bij 'iemand'. Heel wat problemen laten zich gemakkelijker in en door persoonlijk contact oplossen, als mensen onderling, maar ook als overheid en burger met elkaar in gesprek gaan. Tegen die achtergrond refereerde de gouverneur aan de typische Limburgse 'ons-kent-ons'-cultuur, waar wel vaker smalend over wordt gesproken en geschreven, maar waarin eigenlijk onze kracht zou kunnen en moeten liggen. Zolang mensen elkaar nog zien en in gesprek met elkaar blijven, is er nog hoop. Al met al een mooie afsluiting van een bijzondere bijeenkomst, temeer ook omdat wij als Kerk en parochie daarin kunnen en mogen participeren. Dat sluit naadloos aan bij wat de Rotterdamse bisschop Hans Van den Hende onlangs zei, namelijk dat recent onderzoek van Actie Kerkbalans aantoont dat de Kerk in crisismomenten *"ook een rol kan vervullen die voor veel mensen belangrijk is"*. Blijkens dat onderzoek verwachten mensen *"juist van de Kerk een fundament waar ze kunnen meewerken en waar duidelijk sprake is van opbouw in tijd van chaos"*. Dat gaat over opbouw *"van gemeenschappen als zodanig, maar ook van mensen die gekwetst zijn of in de marge de nodige moeilijkheden te verduren hebben"* (KN).

Oud-Herkenbosscher Peter Schnitzeler herbegraven in Roermond

In het Limburgs Dagblad van 19 januari j.l. lasen we dat de bekende (van oorsprong Kerkraadse) musicus Peter Schnitzeler (1911-1992) die dertig jaar geleden in Herkenbosch kwam te overlijden en hier ook zijn laatste rustplaats vond, onlangs (na het verlopen van de grafrechten op de gemeentelijke begraafplaats) op de 'Aje Kirkhaof' in Roermond is herbegraven. Als reden wordt daarvoor aangevoerd dat hij in Roermond zijn grootste successen heeft gevierd en talloze musici heeft geïnspireerd. "Als dirigent en toonkunstenaar was Schnitzeler in Limburg en ver daarbuiten bekend. Hij maakte niet alleen de lokale muziekgezelschappen 'Eurydice' en 'Orpheus' groot, maar dirigeerde ook de Sittardse Oratoriumvereniging. Hij tilde als directeur de streekmuziekschool in Roermond op van een schooltje met 25 leerlingen naar een instituut met 1500 studenten. In volle schouwburgen voerde hij diverse operettes op. Meer dan 100 keer werd onder zijn leiding de 'Matthäuspassion' uitgevoerd. Sommige producties kostten destijds wel een half miljoen gulden". Voor al die verdiensten werd hij in 1986 koninklijk onderscheiden. Ook internationaal werd hij onderscheiden, o.a. voor zijn inzet en verdienste voor de Franse muziek. Het krantenartikel deed echter geen recht aan Schnitzelers verdiensten voor onze Herkenbosscher (geloofs-)gemeenschap. Dat hij na zijn overlijden niet in Roermond, maar in Herkenbosch zijn laatste rustplaats vond was toen ook geen thema. Integendeel: zijn echtgenote en vier van zijn kinderen woonden toen immers (nog) in Herkenbosch. Daarnaast was hij door zijn inzet voor en functie van dirigent van het Herkenbosscher St. Sebastianus-

koor (als opvolger van koster Frans Tillmans [1915-1974]) zeer vergroeid met het dorp en de parochie. Onder zijn leiding en door zijn vakmanschap werd het Herkenbosscher kerkkoor naar een zeer hoog muzikaal niveau opgestuwd. Een onvergetelijk hoogtepunt voor koor en dirigent was de eerste uitvoering van 'Missa Brevis' van Mozart, tijdens de Paasviering van 1992, de mooie maar o-zo moeilijke Mis waaraan zo lang was gewerkt. Deze viering moest toen vanwege de aardbeving (en de schade die deze met name in en aan de kerk had veroorzaakt) noodgedwongen in de sporthal worden gehouden. Gezien zijn inmiddels hevig toegenomen gezondheidsproblematiek was deze viering tevens de laatste muzikale uitvoering onder Schnitzelers leiding. Niet lang daarna, op 4 augustus 1992 kwam hij te overlijden. Vanwege de aardbeving moest ook de uitvaartdienst noodgedwongen elders worden gehouden, namelijk in kerk van Melick. Toen was er blijkbaar (ook voor de familie) geen reden om die in Roermond te houden; maar dat even tussen haakjes. Bij gelegenheid van zijn 100^e geboortedag werd voor hem eind 2011 in Herkenbosch een speciale herdenkingsmis gehouden. Tijdens die Mis bracht het koor verschillende van Schnitzelers composities ten gehore. Dat zegt iets over de blijvende indruk die deze bijzondere musicus (ook!) in Herkenbosch heeft nagelaten (met dank aan Pie Heemels).

Adellijke grootgrondbezitters in de 19e en 20e eeuw (Va) – de Zantis

Kasteeltje Frymerson in St. Odiliënberg is het laatste huis in de Roerstreek dat ook daadwerkelijk door adel bewoond werd. Daar op huize Frymerson kwam begin 2016 de douairière de Zantis te overlijden: jonkvrouwe Johanna van der Goes (1921-2016), weduwe van Jean de Zantis de Frymerson (1901-1982). Het geslacht Van der Goes vond in de vijftiende eeuw zijn oorsprong in het (Zuid-)Brabantse Leuven, maar vestigde zich in de zestiende eeuw in het Hollandse Delft. Daar kwam de familie tot groot aanzien en bracht eeuwenlang landsadvocaten, juristen en burgemeesters voort. Johanna van der Goes was een eerste maal gehuwd met Guus van Lanschot (1911-1972) die aanvankelijk werkzaam was als volontair op de gemeentesecretarie van Vught maar later fruitkweker aldaar werd. Uit hun huwelijk waren drie kinderen geboren: twee dochters en een zoon. Nadat zij al een aantal jaren gescheiden van elkaar woonden, besloten zij uiteindelijk in 1965 ook formeel uiteen te gaan. Een jaar later (1966) hertrouwde Johanna met de twintig jaar oudere Jean de Zantis de Frymerson uit St. Odiliënberg. In 1973 kwam haar moeder, Henriette Thirion (1900-1973), op tragische wijze om het leven. Deze was met een tachtigjarige vriendin, Helena Henriëtte Brummer (1893-1973), gehuwd met Willem Westerouen van Meeteren, onderweg toen hun auto door een voorrangsfout in botsing kwam met een tankwagen en beiden het leven lieten. Henriette vond op het kerkhof in St. Odiliënberg haar laatste rustplaats. Na het overlijden van haar tweede echtgenoot, Jean de Zantis in het voorjaar van 1982 bleef de douairière de Zantis als laatste adellijke bewoonster van Frymerson nog lang plaatselijk actief. Zo was zij beschermvrouwe van de Put, genoemd naar het historische Zantiskruis dat in 1976 nabij landgoed Frymerson werd heropgericht en bood zij in 2009 bood bij het gouden jubileum van schutterij Prins Hendrik in Sint Odiliënberg een zilveren schild aan voor het koningszilver met de Latijnse tekst '*Sit Apex Tibit Propositus Semper*' (Moge de top altijd voor U een voornemen zijn). Groot was haar liefde voor oldtimers en tot op hoge leeftijd deed zij mee aan 'classic car rally's'. Zo reed zij nog in 2008 mee in een Bentley uit 1949, waarbij zij als onverschrokken navigator haar vriend Jan Jacob Dólleman vergezelde. Ook bleef zij als lid van de Damesafdeling actief bij de Orde van Malta in Nederland. Na een rijk en vol leven kwam zij begin 2016 op Frymerson te overlijden

(www.adelinnederland.nl) en werd zij als laatste 'De Zantis' in de familiegrafkelder onder de Mariakapel op de kerkberg bijgezet. wordt vervolgd

Personalia

Op dinsdagmiddag 31 januari j.l. hielden we op Bergerbos de uitvaartdienst voor **Mathilda Margaretha Gertrudis (Tilla) Cuijpers-Demarteau (1929-2023)** uit Posterholt. Daar ook geboren en getogen, aan de Hoofdstraat, als oudste in een gezin met 7 kinderen, kreeg ze van huis een groot verantwoordelijkheidsgevoel mee, iets wat ze van haar vader erfde die niet alleen raadslid maar ook wethouder was. Eind 1953 trouwde ze met de eveneens uit Posterholt (Heerbaan) afkomstige Jan Cuijpers (1929-2008) die na zijn militaire diensttijd - die hij grotendeels in voormalige Nederlands-Indië doorbracht - als ondergronds mijnwerker op de Maurits de kost verdiende en later de overstap naar DAF maakte. Tilla zorg niet alleen voor de huishouding en de opvoeding van hun twee zonen, maar combineerde dat ook nog met haar huishoudelijk werk in het zusterklooster. Na de sluiting daarvan was ze nog een poosje in de thuiszorg werkzaam. Echter ook nadien bleef ze niet stilzitten: zo organiseerde ze niet alleen allerlei goede-doelen-collectes, maar was ze ook actief in het plaatselijk verenigingsleven, met name bij de Put 'Gevaren', de Vrouwenbond, het St. Matthiaskoor en de Zonnebloem. Ondernemend als ze was ging ze graag op vakantie en maakte ze reizen. Er braken moeilijke tijden aan toen haar man met zijn gezondheid begon te sukkelen en in het najaar van 2008 op 79-jarige leeftijd overleed. Toch bleef ze niet bij de pakken neerzitten en maakte ze zich nog zo lang mogelijk verdienstelijk, tot haar eigen gezondheid haar noopte haar activiteiten steeds verder af te bouwen. Toen thuisblijven geen optie meer was, vond ze najaar van 2019 een plekje in zorgcentrum Herte, waar er op woensdagmorgen 25 januari j.l. een einde aan haar leven kwam. We legden haar op Bergerbos, bij haar man te rusten.

Wit U ons in deze (Corona-) tijd extra financieel ondersteunen? Bij voorbaat dank!

Herkenbosch: NL 52 RABO 0121 402 088 t.n.v. kerkbestuur St. Sebastianus

Melick: NL 40 RABO 0133 000 400 t.n.v. kerkbestuur St. Andreas

Montfort: NL 39 RABO 0134 704 126 t.n.v. kerkbestuur H. Catharina

St. Odiliënberg: NL 79 RABO 0138 1180 00 tnv kerkbestuur HH. Wiro, Plechelmus en Otgerus

Posterholt: NL 06 RABO 0142 301 760 t.n.v. kerkbestuur St. Matthias

Vlodrop: NL 10 RABO 0154 600 512 t.n.v. kerkbestuur St. Martinus

Tot slot

Aan- en afmelding voor deze nieuwsbrief kan via: clustersecretariaat@roerkerken.nl

Jos. L'Ortye (Posterholt), pastoor, tel. 40 12 21 - pastoor@roerkerken.nl

Paul Hamans (St. Odiliënberg), assistent, tel. 527 825 – p.hamans@roerkerken.nl

Gerard Sars (St. Odiliënberg), diaken, tel. 537 765 – g.sars@roerkerken.nl

Rim Mom (Montfort), diaken, tel. 542 154 - r.mom@roerkerken.nl

Bert Venner (Roermond), diaken, tel. 320 215 - b.venner@roerkerken.nl

Lian Overbeeke (Posterholt), catechiste, tel. 06 – 526 20 245 - l.overbeeke@roerkerken.nl

Parochiebureau Herkenbosch (Anja Wagemans), tel. 520 672 - sebastianus@roerkerken.nl

Parochiebureau Melick (Marie-Anne Geraedts), tel. 537 965 - andreas@roerkerken.nl

Parochiebureau Montfort, tel. 543 127 - catharina@roerkerken.nl

Parochiebureau St. Odiliënberg (Marlou Roeleveld), tel. 531 384 - otgerus@roerkerken.nl

Parochiebureau Posterholt (Lilian Peters), tel. 400 275 - matthias@roerkerken.nl

Parochiebureau Vlodrop (Marjon van der Beek), tel. 401 207 - martinus@roerkerken.nl